

Σπύρος Καρυδάκης

Ντίνος Χριστιανόπουλος

Οι ρεμπέτες του ντουινιά

a n a l p h a b e t

Δημοσιεύτηκε στο Περιοδικό *Περίπλους*, αρ. 13-14, άνοιξη – καλοκαίρι 1987, σ. 67.

Συμπεριελήφθη στο βιβλίο: *Η κριτική για τα πεζογραφήματα του Ντίνου Χριστιανόπουλου 1964-2005. Επιλογή*, εκδόσεις InfoPrint, Θεσσαλονίκη 2005.

Ντίνος Χριστιανόπουλος:
Οι ρεμπέτες του ντουινιά,
εκδόσεις Διαγωνίου,
Θεσσαλονίκη 1986,
σελ. 35.

Σπύρος Καρυδάκης

Οι ρεμπέτες του ντουινιά: **Ο Λόγος ως τέχνασμα του πάθους**

Δεκατέσσερα μικρά πεζά. Τα μισά με ήρωες ιστορικά πρόσωπα, από το Δημοσθένη και τον Αρέθα Καισαρείας ως τη Ρόζα Εσκενάζη και τον Φράντς Κάφκα, και τ' άλλα μισά με πρωταγωνιστές κοινούς κι ανώνυμους θνητούς, και με την αφήγηση να ξετυλίγεται σε πρώτο πρόσωπο.

Ο λόγος στα επτά ιστορικά αφηγήματα είναι απλός και συναρπαστικός. Οι ήρωες δεν παρουσιάζονται όπως οφείλουν ιστορικά να είναι, ο Αλέξανδρος σαν κατακτητής, ο Κάφκα σαν συγγραφέας, η Ρόζα Εσκενάζη σαν τραγουδίστρια. Μέσα από την οπτική του συγγραφέα, από επιστολές τους ή διηγήσεις τρίτων, προβάλλονται όπως μέσα από σλάιντς, άγνωστα, επινοημένα ή πραγματικά αποσπάσματα του βίου τους.

Κατά την εγγελιανή φιλοσοφία της ιστορίας ένα ιστορικό πρόσωπο παύει να δικαιούται συγκεκριμένο προσδιορισμό,

από τη στιγμή που απαιτεί περισσότερες από μία απόψεις. Στην αρκετά θεολογική εγελιανή διαλεκτική ένα ιστορικό πρόσωπο ανήκει πάντα στο σκοπό του, ακόμα κι όταν κατά παράδοξο τρόπο «ενεργεί κι αυτοπροσδιορίζεται σαν ελευθερία» αυτός ο ίδιος ο λόγος που κινεί κάθε του πράξη, και που το οδηγεί στην πραγμάτωση αυτού του σκοπού.

Στο *Οι ρεμπέτες του ντουινιά*, ο Φραντς Κάφκα, όπως τον περιγράφει τάχα ο Στέφαν Τσβάιχ, δεν είναι παρά ένας κομπλεξικός και ασήμαντος ανθρωπάκος, ο Παπαδιαμάντης ένας τζαναμπέτης μισάνθρωπος, και ο Μ. Αλέξανδρος ένα παιδάριο που κορδακίζεται χορεύοντας με τους φίλους του, με γυναικεία κουνήματα, μπροστά στα έκπληκτα μάτια του Δημοσθένη, ο οποίος παίρνει την πρεσβεία του και φεύγει «άρον-άρον» από την Πέλλα σκεφτόμενος πολύ λογικά ότι «καλύτερα [...] αυτά τα υποκείμενα να μπουόνε στο κλεινό μας άστου σαν εχθροί παρά σαν σύμμαχοι».¹

Εκείνο που τονίζει ο Χριστιανόπουλος δεν είναι η αντικειμενικότητα του γενικού όπως επιβάλλεται σαν ιστορική πραγματικότητα, αλλά η υποκειμενικότητα του μερικού, το ιδιωτικό και ιστορικά μη προσδιορισμένο, ή ακόμα, με δυσφορία παραδεδεγμένο «ιδιόμελο». Ιδιόμελο όμως που η σύγχρονη ψυχολογία μάς επιτρέπει να αναγνωρίσουμε την καιριότητά του για την πράγματωση του «σκοπού» όσον αφορά τη δράση μιας ιστορικής φυσιογνωμίας, και που γι' αυτό αποτελεί αναφαίρετο μέρος της ηθικότητάς της.

Δικαιούμαστε άραγε να παραδεχτούμε ότι η κυριαρχία του αθέατου ιστορικά πάθους στο βίο των μεγάλων αυτών ανθρώπων δεν είναι παρά ένα —πάντα κατά τον Χέγκελ— *τέχνασμα του Λόγου*; Ότι δεν είναι παρά η εκκεντρική παραχώρηση στα πάθη, από μέρους του Λόγου των δικαιωμάτων του, έτσι ώστε να δοκιμαστεί η πέρα από το Λόγο και κάθε θετικισμό περιοχή της ασπείρουσας ελευθερίας, όπου μυριάδες κίνδυνοι καταποντισμού ελλοχεύουν, αλλά

---

¹ Ας σημειωθεί ότι όλες οι περιγραφόμενες στο βιβλίο από τον Ν. Χριστιανόπουλο «παράλληλες αφηγήσεις» για τις διάφορες ιστορικές προσωπικότητες, αναφέρονται ρητά από τους συγχρόνους τους και άλλες πηγές. (Σ.τ.Σ.)

και μύριες δυνατότητες εντελέστερης αυτοπραγμάτωσης προσμένουν το νικητή;

Ναι, θα απαντούσαμε, παρά τις επιφυλάξεις μας για τη μεταφυσική ορολογία του Χέγκελ. Και, μάλιστα, για να ερμηνεύσουμε καλύτερα, όπως νομίζουμε, το πνεύμα του κ. Ν. Χριστιανόπουλου, θα τολμούσαμε να πούμε, εάν δεν σεβόμασταν αρκετά το έργο του μεγάλου Γερμανού, ότι δεν αποτελεί το πάθος (είτε ασυνείδητο, είτε συνειδητό αλλά άχρηστο για τη συνείδηση, όμως πάντα σχεδόν ανιδιοτελές ως μη υπολογίζοντας κέρδη και ζημίες) τέχνασμα του Λόγου, αλλά ότι αντίθετα ο Λόγος αποτελεί το πιο προωθημένο τέχνασμα του πάθους, καθώς και τη μοναδική του ιδιοτέλεια.

Αυτά, όσον αφορά το πρόβλημα της αλήθειας των ιστορικών προσωπικοτήτων στο βιβλίο «Οι ρεμπέτες του ντουβιά». Στα μη «ιστορικά» αφηγήματα αυτού του βιβλίου, ο κ. Ν. Χριστιανόπουλος μυθολογεί σύμφωνα με τους γνωστούς τρόπους του: Άνθρωποι που όλο κάτι τους λείπει, με αισθήσεις έτοιμες ν' αντιμετωπίσουν το απροσδόκητο ωραίο και να του αφιερωθούν σαν ιερομόναχοι. Άνθρωποι δυστυχείς και άνθρωποι που γεύονται για μια στιγμή την ευτυχία, για να νιώσουν μετά βαρύτερη την έλλειψή της.

spyros.karydakis@gmail.com

Προσωπική ιστοσελίδα του συγγραφέα: www.analphabet.gr

Η φωτογραφία του εξωφύλλου είναι του Σ. Καρυδάκη.

Το analphabet δεν είναι όνομα εκδοτικού οίκου ή επιχείρησης,
αλλά λογότυπο της ιστοσελίδας του συγγραφέα.